

ЩО ТАКЕ ІНДЕКС ХІРША (H-ІНДЕКС)

Індекс Хірша (h-індекс) – наукометричний показник, запропонований у 2005 році аргентино-американським фізиком Хорхе Хіршем з Каліфорнійського університету в Сан-Дієго.

Індекс Хірша пропонувався як кількісна характеристика продуктивності вченого, групи вчених, наукової організації або наукової спільноти країни в цілому, що оцінюється за кількістю публікацій і цитувань цих публікацій.

Індекс Хірша був розроблений як альтернатива класичним «індексам цитованості» – сумарному числу посилань на роботи вченого. Критерій заснований на сукупному обліку числа публікацій дослідника і числа цитувань цих публікацій. Учений має індекс h , якщо h з його N статей цитуються як мінімум h раз кожна.

Наприклад, h -індекс дорівнює 10. Це означає, що вченим було опубліковано щонайменше 10 робіт, кожна з яких була процитована 10 і більше разів. При цьому кількість робіт, процитованих менше число раз, може бути будь-яким, і воно не дає вкладу в індекс Хірша. Таким чином, для досягнення високого індексу Хірша недостатньо мати багато публікацій і навіть високий індекс цитованості, а важливо, щоб частіше цитувалася як можна більша кількість опублікованих робіт. Тобто, h -індекс – це спроба дати комплексну оцінку одночасно числу публікацій вченого і їх цитованості (якості). Індекс Хірша був придуманий, як уніфікована оцінка ефективності праці вченого незалежно від сфери його досліджень.

Індекс Хірша може обчислюватися з використанням як безкоштовних загальнодоступних наукометричних баз даних в Інтернеті, так і баз даних з платної підпискою (наприклад, Scopus або ISI Web of Science). Однак платні бази даних часто теж розміщують h -індекс вчених у вільному доступі. Індекс Хірша, підрахований для одного і того ж науковця з використанням різних баз даних, буде різний – як і інші наукометричні характеристики. Він залежить від кількості наукових публікацій автора у виданнях, що увійшли до обраної бази даних. Водночас, індекс Хірша може обчислюватися з урахуванням і без урахування самоцитування; передбачається, що відкидання посилань авторів на власні статті дає більш об'єктивні результати. Наприклад, в рейтингу вчених України за індексом Хірша виконується підрахунок по базі даних Scopus з відкиданням самоцитування всіх авторів (тобто цитування статті 1 в статті 2 цієї статті не враховується, якщо хоча б один автор входить одночасно в список співавторів обох статей).

Щоби підвищити індекс Хірша необхідно:

- Публікувати оригінальні статті високої наукової значущості.
- Намагатися публікувати як свої статті, так і наукові статті в співавторстві з авторитетними вченими.
- Публікувати статті не тільки в національних фахових журналах, а й у виданнях з високим коефіцієнтом впливовості, що входять до міжнародних наукометричних баз даних (Scopus, Web of Science).
- Обмінюватися посиланнями зі своїми колегами.
- Обов'язково перевіряти правильність написання особистих даних при подачі заявки на публікацію статті.

Корисні посилання:

- [Індекс Хірша \(h-index\)](#)
- [h-index в Scopus – як його дізнатися?](#)
- [У чому полягає важливість індексу Хірша, і як ним управляти](#)
- [Про індекс Гірша без зайвих складнощів](#)
- [Elsevier Ukraine. Списки авторів тепер можна сортувати за h-index!](#)